

V Ljubljani, v četrtek, dne 13. februarja 1913.

<p>Naročnina za Avstroogrsko: 1/4 leta K 2.— 1/2 leta K 4.— celo leto K 8.— za Nemčijo: " " 3.— " " 6.— " " 12.— ost. inozemstvo: " fr. 3.50 " fr. 7.— " fr. 14.—</p>	<p>Uredništvo in upravništvo: Frančiškanska ulica šte. 10. Naročnina za Ameriko znaša celoletno 3 dolarje.</p>	<p>Oglasnina za 6 krat deljeno petitno vrsto enkrat 20 vin. — Pri večkratnih objavah primeren popust.</p>	
<p>Leto III.</p>	<p>Posamezna številka 20 vinarjev.</p>	<p>Na naročila brez denarja se ne ozira.</p>	<p>Naročnina za dijake in vojake 6 kron. Štev. 7.</p>

Oblegovanje Drinopolja.

DR. VELIMIR DEŽELIČ:

V službi kalifa.

Zgodovinski roman iz časov hrvatske telesne straže v Španiji. Z dovoljenjem pisateljevim prevel Starogorski.

— Vse je pripravljeno — odvrne brat. — Jutri bi lahko bilo prepozno. Danes, ali kar je še boljše, navalimo takoj na kalifsko palačo. Sedaj še mislijo, da so varni. Izenadimo jih. Splašili se bodo, ko začujejo nenadoma trombe pred palačo.

Ne bo šlo tako lahko, kakor misliš — odvrne Hešam.

— Ali rečem ti, da bo šlo vse gladko. Poslušaj me in ne bo ti žal. Ali hočeš čakati, da zbere Wadha el Ameri pomožne čete, ali ti je tako malo za tvojo glavo. Meni ni. Ni mi za to, da bi mi nataknilo glavo na kol. In to nas čaka brez dvombe, ako se bomo obotavljali. Mar ne vidiš, da kipi kri v žilah naših plemenitih bratov in da njihove roke komaj čakajo, da se skopljejo v krvi naših sovragov. Mar ne vidiš, da je napočil čas naše zmage. Ako zamudimo ta trenutek, zamudimo vse.

— Dobro tedaj — odvrne Hešam ben Soliman. — Vidim, da je vaša volja za to, da udarim danes. Vendar želim, da še s svojimi glasovi potrdite svojo voljo. Oni, ki so zato, da se udari takoj, naj dvignejo roke.

In v hipu se dvignejo v zrak vse roke.

— Vsi ste za to, da se udari na mah — reče Hešam ben Soliman.

— Vidiš — vzklikne brat.

— Ne preostaje mi tedaj drugo, nego poslušati vašo željo.

Na te besede se vseh navzočih polasti nepopisno navdušenje.

— U boj! U boj!

Vsi so poleteli k svojemu poveljniku. Nastalo je vrvenje, iz katerega so se slišali vzkliki:

— Alah blagoslovi Hešam ben Solimana.

— Smrt Muhamedu, laži-kalifu.

— Vodi nas, slavni vojskovodja!

— Zmagamo!

— Doli z Wadhom el Amerijem.

— Smrt Hrvatom!

Vsi ti vzkliki so bili tako gromki, da so se slišali celo iz stolpa. Abubekr jih je začel miriti.

— Nikar, bratje, tako glasno izraževati svoje prepričanje in svojo radost, zakaj lahko nas sovrag sliši prej, nego bi to bilo potrebno in bi se pripravil.

Takoj nato se je odredilo potrebno, da se dvigne vojska.

* * *

Niti dve uri nista minuli, so že stale čete druga za drugo v lepem redu na velikem dvorišču berberske vojašnice. Svetli in ostri meči, jekleni, močni štiti, pušice in loki iz elastičnega lesa, kopja, dolge sulice in sablje damaščenke, vse to je bilo v lepem redu. Veliki množini vojske so ščitile glave železne čelade in oklepi so bili iz kože in železnih luskin. Na rokah in nogah so imeli železne plošče. Bili so to močni, plečati ljudje. Prve afrikanse čete so bili strelci, ki niso imeli nikakega težkega orožja, in so bili predstraže konjenice.

Ko je bilo vse pripravljeno, je že solnce tonilo. Videti je bilo, da se bo glavni del bitke zvršil ponoči. Saracenom in Mauroom to ni bilo po volji, zakaj oni so se ogibali nočnih bitk in spopadov.

Konji so nemirno hrzali in poskakovali. Berberi so komaj čakali, da gredo v boj.

Naposled se je dalo znamenje za odhod. V največjem redu so krenile afriške čete iz svoje vojašnice proti alkazarju.

Videti je bilo, kakor bi šli na kako paradu.

Zahajajoče solnce je razsvetljevalo s svojim bleskom svetlo orožje in zagorela lica berberske vojske. Prvi so bili afriški

† Nadvojvoda Rainer Ferdinand.

strelci, smeli, koščati, na pol goli, ki so umeli tekati istotako urno, kakor konjenica, ki jim je sledila. Za konjico so šli z lahnim korakom pešci z dolgimi sulicami in štiti, ki so jim zakrivali celo telo. Bobni in trombe zadone po kordovskem mestu. Meščani planejo ven, da vidijo, kaj se godi.

Prodajalci in trgovci, koder je korakala vojska so, poznavajoč razmere, jeli spravljeti svojo robo, ki so jo imeli na tržišču. Bojazljiveji so zapahnili vrata, zakaj, dasi je izgledalo, kakor bi šla vojska na paradu, vendar je mnogim ostalo dobro v spominu, da je večkrat iz take parade nastalo klanje.

Na čelu divjih Zenetov je dospel Abubekr že blizu alkazarja, kar se pojavi pred njim poslanik Wadhe el Amerija.

Pozdravi po vojaškem običaju, zatrobi v svoj rog in vpraša, kje je poveljnik.

Ko so ga dovedli k Hešam ben Suljmanu, reče poslanik:

— Wadha el Ameri me pošilja s vprašanjem, kaj pomeni to, da ste prišli v tolikem številu iz vojašnic in napolnili vso Kordovo s truščem. Ali ne veste, da je kalif prepovedal, da v tr del mesta ne sme nobena četa, razum hrvatske telesne

straže. Vaše postopanje znači neposlušnost. Svetli moj gospodar, Wadha el Ameri vas pozdravlja in vam sporoča, da se vrnete takoj v svoje vojašnice, ker bi bil drugače svetli kalif prisiljen proti vam rabiti silo.

— Zdrobi mu glavo — vzklikne Abubekr bratu.

A ta je že odgovarjal poslaniku Wadhinemu.

— Povej svojemu gospodarju, da ne sprejemem od njega nobenih ukazov. Niti od njega, niti od onega, ki si je nadal ime kalifa in nima pravice do te časti. Povej svojemu gospodarju, da se moje čete ne povrnejo v vojašnice tako dolgo, dokler ne dobimo glave laži-kalifa in njegovega nasilnega hadžiba, Wadhe el Amerija. Po njuni krvi hrepenim in z mano vse moje čete. Zakleli smo se, da hočemo voditi boj do zmage in da ne bomo mirovali, dokler žive. Povej svojemu gospodarju še to, da se nadjamo, da ga še nocoj zapremo v isto ječo, v katero smo zaprli njegovega zaupnika, ki ga je poslal, da pokliče proti nam na pomoč krščanskega grofa.

— Smrt usurpatoru, smrt izdajici Wadhi el Ameriju — je upil Abubekr in ustne so mu podrhtavale od srda.

Za hip je vpila vsa berberska vojska:

— Mi hočemo glavo izdajice.

— Smrt izdajici!

Wadha, kateremu je bilo sporočeno nevarno gibanje sovražnika, ni čakal na vrnitev svojega poslanika, ker je slutil, kak odgovor mu prinese. Dal je takoj utrditi Alkazar in se postavil na čelo svojih Hrvatov.

Hotel je, da ostane kalif v utrjenem alkazarju, ali Muhamed se ni dal pregovoriti, nego se odločil boriti se s svojimi četami.

Vse je čakalo napeto, kako se začne boj.

Ko se je vrnil poslanik in so slišali odgovor berberov, jim je vzplamtela kri vsled gnjeva in niso hoteli čakati navala sovražnika. Komaj so jih poveljniki zadržali.

Hkrati nastane tišina, kakor pred viharjem, a nato zabobne bobni in zaorijo trombe.

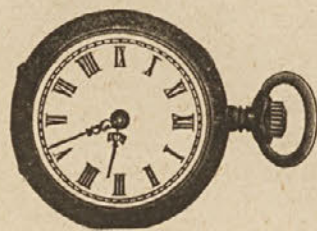
In za trenutek, v samem mestu Kordovi, v najživahnejšem delu mesta, pred palačo Alkazar, pred prestolom kalifa, se je začel boj Hrvatov in berberov. S početka ni bil boj divji, nego je bil samo spopad posameznih oddelkov.

Meščanstvo se ni nameravalo mešati v to bitko.

Bilo je očitno, da se ni navduševalo niti za Hrvate niti za berbere. Zato je gledalo povsem ravnodušno, kako se sovražnika psujeta. Ko so začele padati prve pušice in kopja prodirati v meso vojakov, so gledali meščanje s svojih streh, kakor kako igro, kakršne so srednjeveški vitezi radi prirejali.

Solnce je že zatonilo in večerna zarja je čarobno žarela nad mestom, ko se je začel pravi in strašni boj.

Novi naročniki lahko dobé posebne ponatise romana „V službi kalifa“ od začetka pa do 1. januarja 1913, ako pošljejo 2 K 50 v. Ob koncu romana pa lahko naroče še ponatise drugega dela, t. j. od 1. januarja 1913 naprej in tako imajo ta roman kot posebno knjigo

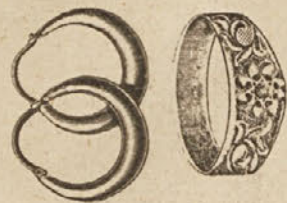

Priporočamo domačo tvrdko **H. Suttner,**

te vrste na slovanskem jugu. Kdor potrebuje uro, verižico, uhane, prstan itd., naj piše po cenik. Velik bogato ilustrovan cenik dobi vsakdo zastonj in poštne prosto. Pišite po dopisnici: H. Suttner v Ljubljani 5, Mestni trg štef. 25,

Nizke cene!

Postrežba solidna in točna.

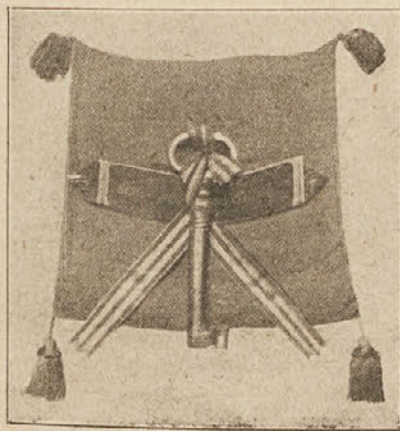

Zgodovinski roman V burji in viharju

je izšel kot posebna knjiga, katero krasi 33 slik. S poštnino vred stane K 3'30. Kdor želi to lepo knjigo, naj si jo brž naroči.

Tej številki smo priložili ovojno polo romana »V burji in viharju« istim naročnikom, ki so jo naročili. Kdor jo še želi, naj takoj pošlje 20 h (lahko tudi v znamkah.)

Ključ odrinske trdnjave. General Diebič-Zabalkanski je v rusko-turški vojni osvojil Odrin dne 20. avgusta 1829, nakar sta sklenili Rusija in Turčija dne 14. septembra istega leta važni odrinski mir: Moldavija, Vlahija in Srbija so sicer še ostale pod turškim gospodarstvom, a dobile so ustavo, varujočo jih vsaj deloma turškega nasilja in zajamčeno jim po Rusiji. Spomin te osvojitve Odrina je

Ključ odrinske trdnjave.

ključ takratne trdnjave, ki ga je car Nikolaj I. podaril kasneje pruskemu kralju; znamenita in danes še posebno pomembna zgodovinska relikvija se hrani v berlinskem muzeju.

Nadvojvoda Rainer Ferdinand, najstarejši člen habsburške vladarske rod-

bine, je umrl na Dunaju v visoki starosti 86 let. V svojem dolgem in jako delavnem življenju je bil umrl nadvojvoda v izvestnem zmislu izjema med členi vladajoče rodbine, predvsem s svojo neposredno delavnostjo v življenju ustavne Avstrije. Rojen dne 11. januarja 1827 v Milanu, se

† Dunajski nadškof in kardinal Nagl.

je posvetil nadvojvoda od mladega vojaški karieri, a razmere so ga napotile kmalu k študiju državne uprave, dne 7. februarja leta 1857 pa so ji ga postavili prav na čelo, ko je bil imenovan za predsednika stalnega državnega zbora, iz katerega je nastal leta 1860 pomnoženi državni zbor. Nadvojvoda Rainer je predsedoval posvetovanju 38 zastopnikov vseh avstrijskih kronovin, ki so se posvečevali o ustavi. Bil je vobče posredovalec in tolmač med nazori ljudstva in krone; ovrigel je pomisleke proti ustanovitvi parlamenta in vodil prve negotove korake od absolutizma k ustavi. Dne 4. februarja 1861 je bilo ustanovljeno Schmerlingovo ministrstvo pod predsedstvom nadvojvode Rainerja, ki je opravljal ta posel do 22. julija 1865, ko se je odrekel političnemu delovanju. Dne 9. marca 1861 je bil imenovan za podmaršala, 10. marca 1861 za kuratorja cesarske akademije ved, a leta 1863 za protektorja avstrijskega muzeja za umetnost in obrt. Leta 1866 se je udeležil vojne v južni armadi ob strani nadvojvode Albrehta. Za razvoj brambne sile si je stekel velikih zaslug ter bil od

ustanovitve domobranstva do leta 1906 njega vrhovni poveljnik. Razmeroma še večje so bile njegove zasluge za razvoj nemške vede in umetnosti v Avstriji. V tem pogledu je njegovo ime neločljivo združeno z mnogimi dunajskimi zbirkami, predvsem s slavno zbirko egiptovskih zgodovinskih papirov v dunajski dvorni knjižnici. Tudi za razvoj umetne obrti se je mnogo zanimal. Politično je bil nadvojvoda Rainer — to treba priznati resnici na ljubo — vedno odkrit pristaš ustavnosti, mož liberalnih in demokratskih nazorov, kar je dokazoval v vseh šolskih in kulturnih vprašanjih. Toda kot Nемец po mišljenju in rodu je hodil vedno z ustavovernim plemstvom ter bil odločen nasprotnik narodnostne avtonomije, skrajni centralist in vnet boritelj za nemški značaj države. Za ženo si je vzel avstrijsko cesarsko princeso Marijo Karolino, ki ga je preživela. Umrl je brez otrok, kot zadnji iz Rainerjeve vrste Habsburžanov, ki je usahnila z njim.

Talaat - bej, eden glavnih kolovodij zadnjega mladoturškega prevrata, je izmed tistih, ki jih je liberalno oficirska liga obsodila kot morilca Nazim-paše na smrt. Ker so pretili liberalni poveljniki, da pridejo sami s svojimi četami izpred Čataldže osvetit umorjenega vojnega ministra, je bila vlada primorana obljubiti, da kaznuje krivce po končani vojni.

Dunajski kardinal in nadškof Nagl †. Visoki cerkveni dostojanstvenik, ki je zasedel svoje mesto šele leta 1911, ni dolgo opravljal te visoke časti; izdihnil je v noči pred 4. februarjem t. l. Predno je postal nadškof na Dunaju, je bil škof v Trstu in je kot tak gotovo še Slovencem v spominu.

Najmlajši župan v Avstriji. V 1. letošnji številki smo objavili sliko »najmlajšega župana v Avstriji«; a kakor nam poro-

Najmlajši župan v Avstriji: Štefan pl. Premerstein. župan v Doleh pri Idriji.

Pogreb nadvojvode Rainerja (pred avguštinsko cerkvijo na Dunaju).

ča prijatelj našega lista, premore Avstrija še mlajšega župana. Ta, res »najmlajši župan« je g. Štefan pl. Premerstein v Doleh (okraj Logatec), sin veleugledne rodbine v Ljubevču pri Idriji, rojen leta 1888; pred njim je županoval dolski občini (2000 prebivalcev) njegov oče celih 19 let. Pod vodstvom g. Štefana pl. Premersteina se občina krasno razvija; želimo torej obema najmlajšima županoma, da bi z mladostno vnemo delovala še dolgo v prid svoje ožje domačije in velike občine slovenskega naroda!

Junaška Bolgarska. Med novimi bolgarskimi vojnimi pripravami se je odigral v Mustafi-paši znamenit dogodek. Preprosta ženska je stopila k družbi oficirjev, s katerimi se je razgovarjal car Ferdi-

nand, ter zaklicala: »V vojni mi je padel mož in dva sinova, o mogočni car! Dva mi še stojita pred Odrinom, jaz pa, zapuščena od vseh, strežem bolnikom. Toda rotim te, ne skleni miru, dokler naši voji ne vidijo Carigrada!« Car je resno poslušal ženo in velel nato svojemu adjutantu: »Zapišite si ime te junaške matere!«

Zmede v Carigradu. Kljub smrtni nevarnosti, ki preti Turčiji od zunanjih neprijateljev, ji manjka bolj od vsega drugega — notranja sloga. Vlada Mladoturkov, ki je vrgla Kiamilov kabinet, da bi izvojevala častnejši mir, se maže že danes v svojih temeljih. Prostor pred Visoko perto je pozorišče burnih demonstracij in krvavih spopadov: zdaj navali nanj množica fanatikov, ki divje zahteva nadaljevanje vojne, zdaj druga, ki preti Mladoturkom in terja, da se kaznujejo morilci Nazim-paše (trdovratne vesti pravijo, da ga je ustrelil sam Enver-bej) s smrtjo.

Vodno vozilo z vrtiljakom. Vrtiljak, ki goni že zdavnaj parobrode, se je udomačil tudi v zraku kot gonilo za letala in in zrakoplove. Pravkar pa ga je porabil podjeten francoski izumitelj tudi za pri-

Talat-bej, voditelj Mladoturkov, katerega so Staroturki obsodili na smrt.

pravo, s katero se je mogoče voziti po vodi enako lahkotno kakor s kolesom po kopni cesti: vrtiljak se zareže v zrak in vleče plavajoče vozilo z veliko naglico za seboj. Poizkusi s tem praktičnim vozilom, ki ga kaže bralcem današnja slika, so se vršili na reki Seini v bližini Pariza in so uspeli pray izborno.

Spomenik vojne. Slika, ki jo objavljamo pod tem naslovom, je delo slovečega ruskega slikarja Vasilija Vereščagina, ki je poginil v rusko-japonski vojni obenem s posadko »Petropavlovsk«, razstreljenega po podmorski mini. Visoko se dviga piramida, našuta iz človeških lobanj; gledajo te s strašnimi votlimi očmi in nič več jim ni poznati, ali so prijatelji ali neprijatelji... Molče grmi samo njih klic: To ste sejali — uničenje in pokončanje... Res grozna alegorija! Toda baš sedanja borba naših bratov Srbov in Bolgarov kliče enako glasno: Dokler se vzdržuje krivica in zatiranje z ognjem in mečem, bodita blagoslovljena ogenj in meč, kadar se dvigne narod v njenem znamenju za svoje osvobojenje!

Novi oblaki. Nazim paša je padel od morilske roke tako sumljivo istočasno s posojilom, ki ga je dobila Turčija v »miroljubnem« Berolinu; to je bilo balkanskim zaveznikom znamenje, da ni zaupati mogočnim mešetarjem. Odpovedali so torej premirje, ki je poteklo dne 2. t. m. ob 7. uri zvečer in namesto neodkritosrčnih besed se razlega spet zmagovita pesem

zavezniških topov. Med premirjem je delala Turčija na vse kriplje, da si zagotovi zmago z ojačenjem postojank in čet, a tudi zavezniki niso ostali križemrok. Bolgari so nadomestili svoje velike izgube s svežimi silami, vrhutega pa je pri-

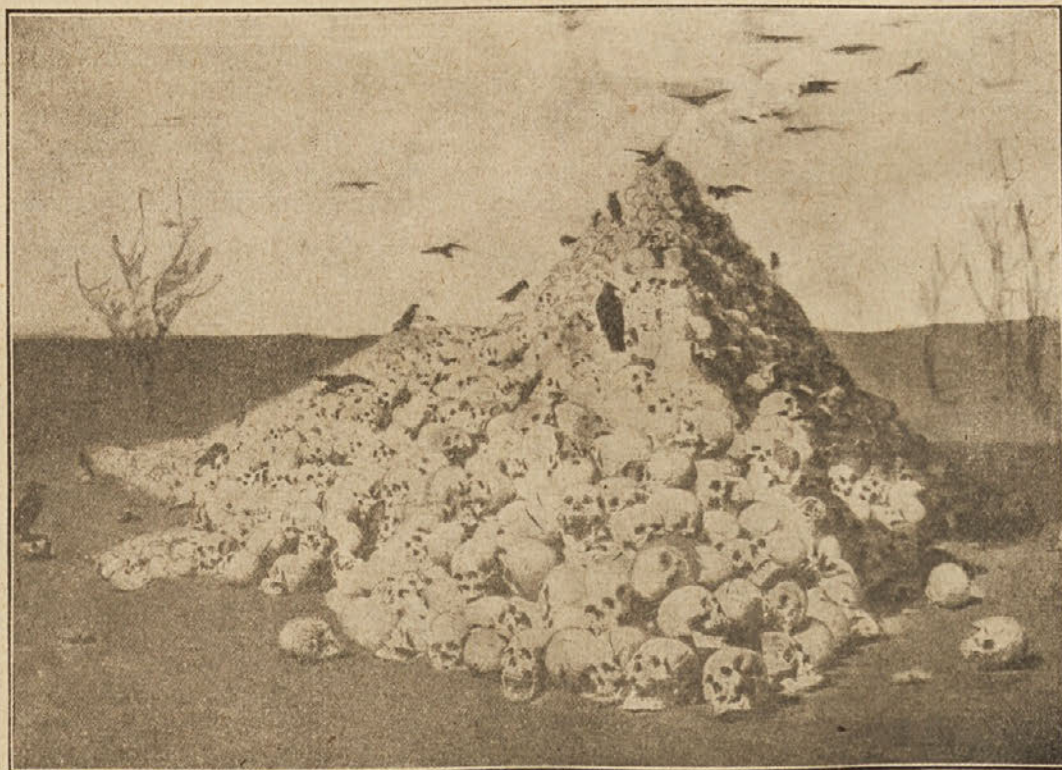
Srbski vojni lacaret pri Odrinu.

skočila njim in Črnogorcem Srbija, ki razpolaga zdaj s skoro vso svojo armado. Pred Odrinom stoji po bolgarskih zatrdilih 30.000 srbskih čet z izborno artiljerijo, Črnogorcem pred Skadrom pa se bliža pomožna armada 12.000 mož s topovi, ne glede na srbsko vojsko, ki je že doslej operirala skupno s Črnogorci.

Glavni napor Bolgarov velja brez dvoma Odrinu. Srbsko-bolgarska armada je otvorila takoj po poteku premirja na trdnjavo silen artilerijski ogenj; že dne 3. februarja je bilo več mestnih delov v plamenu in slavna Selimova mošeja, na kateri so imeli Turki brezžično brzojavno postajo, je porušena. Številni izpadi, ki jih dela Šukri paša, se končajo vedno s porazom Turkov in zavzetjem kake njihove postojanke. Že prve vesti izpred Odrina pravijo, da so oblegovalci zajeli 1000 mož

so potolkli Bolgari Turke na Galipoljskem polotoku in zavzeli trdnjavo Bulair, tako da so zdaj gospodarji velikega dela marmarske obale. 20 turških vojnih ladij je napravilo pri Sarköju nesrečen poizkus, izkrcati čete, ki naj bi padle Bolga-

rom za hrbet; baje pa so Turki izkrcali pri Midiji več tisoč iregularnih Kurdiv — najbolj divje in krvoločne drhali pod sultanovim žezlom. — Na Skader in Taraboš bljuje ogenj 200 črnogorskih in srbskih topov. Operacije so bile doslej vse-skozi srečne; v roke oblegovalcev so padli Bardanjol, Busat, Veliki Blendir, Muslimova Glavica in Gatan; silne izgube je povzročil Turkom pri Bodici juriš Srbov pod polkovnikom Popovičem. Turški jetniki pripovedujejo, da je Hasan Riza, poveljnik Skadra, umorjen. Skadarske in taraboške utrdbe se pod ognjem oblegovalne artilerije že tako dozorele, da je pričakovati vsak čas generalnega naskoka Uspehi Grkov, ki niso bili podpisali premirja, sicer zaostajajo za zmagami ostalih zaveznikov, a vendar se javlja, da jim pade močno utrjena Janina vsak

Spomenik vojne. (Slika slovečega ruskega slikarja V. Vereščagina.)

konjenice ter prodrli na posameznih točkah do 200 metrov pred utrdbami. Splošna sodba je, da se Odrin ne vzdrži več teden dni. Pri Čataldži Bolgari doslej ne prodirajo; pač pa so plačali Turki posamezne napade s strahovitimi porazi, ki so jih stali 7 do 10 tisoč mož. Istotako

trenotek v roke. Pred vsem pa je dragocena za skupno zmago njih mornarica, ki omogočuje prevoze srbskih in bolgarskih čet po morski poti in ki jo čaka še važna naloga, ako bo treba udreti skozi Dardanele tja pred Carigrad. Bati se je le, da se jim ne izpolnijo želje glede egejskih

otokov, ker hočejo velesile v svoji ljubosumnosti zaradi Dardanel ohraniti one, ki leže tik pred ožino, Turčiji. — Bolgarsko-rumunski mejni spor se ublažuje po prizadevanju Rusije. Popustila je Bolgarska, Rumuni izjavljajo, da so pripravljene pre-mišljati o odškodnini, obeta pa se tudi možnost zblizanja med Rumunijo in zaveznicami, ki ki bi silno okrepilo vojaško moč balkanske zveze v morebitnih bodočih zapletljajih. — Jugoslovanska reč je po tem takem v dobrem tiru; zato pa evropsko obzorje ni manj oblačno. Nemčija preti z zasedenjem Male Azije, ako bi Rusija položila roko na Armenijo, kakor je zagrozil ruski poslanik v Carigradu. Rusija pa dela velikanske vojne priprave in je zbrala na avstrijski meji do

Novi francoski ministrski predsednik Briand.

1.000.000 mož, tako, da se prav različno ugiblje o lastnoročnem pismu Franca Jožefa I., ki ga je te dni izročil princ Hohenzolohu ruskemu carju. Pravijo, da vzroka ruskim pripravam ni iskati toliko v balkanskem vozu, kolikor v maloruskem gibanju zoper Rusijo, ki mu kumuje Avstrija, tako da je vojna med obema državama neizogibna. Meči so nabrušeni, puške nabite po vsej Evropi; toda naj se zgodi karkoli, naj bo mir ali vojna — mi glejmo v bodočnost z zaupanjem; naš dan se napoveduje, ne ustavi ga več nobena moč!

Lovske družbe v Egiptu. Starodavna dežela faraonov ne vabi samo onih, ki se hočejo diviti spomenikom ogromne egiptanske kulture ali lečiti šibko zdravje v milem podnebju nilske doline; tudi ljubitelj lova najde tam bogato priliko, pasti svojo strast nad obilico zverjadi, s katero je priroda obdarila zlasti južne pokrajine Egipta, bližnji Sudan in angleško kolonijo Ugando, ki slovi kot pravcat lovski paradiz; seveda je divjačina tam premalo pohlevna za naše nedeljske lovce. Drzni Angleži pa, ki so zdaj gospodarji Egipta in ljubijo nevarne love na zveri in debelokožce bolj od morjenja zajcev in prepelic, organizirajo velike družbe, ki odhajajo loviti ne le ob Nilu samem, nego da-leč na bogati jug.

Angel miru. Slikajo ga kot idealno postavo ženskega lica in srednjega spola, z belimi krili in palmo v roki; a to je fanta-

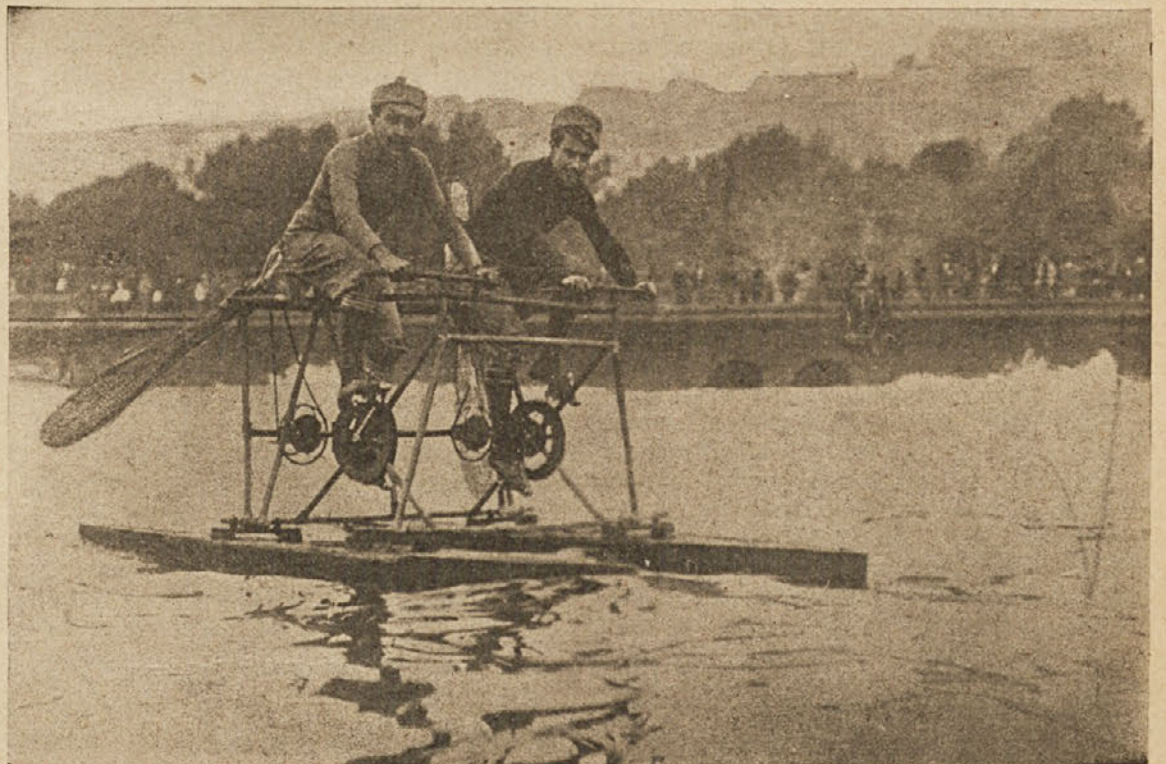
zija. Tega angela ni in ga ne bo nikoli. Pač pa je med nami drugi, pravi angel miru; kjerkoli se trudi človek za napredkom, tam razpenja tudi on svojo mogočno, v ogromnosti rastočo perot. In lice tega angela ni nežno — polno je trdih potez; njegove roke ne drže palme, nego težko orodje dela. Ta angel je sin zemeljskih nižav, uporni borilec z materjo prirodo — ta angel miru je inženir, apostel bodočega veka. In kadar vzklikne on svoj: »Dopolnjeno!« — takrat ne bo več krvave borbe med ljudmi. Bralec maje z glavo? in vendar, pojavljajo se znamenja. Nedavno je predaval na charlottenburški tehniki monakovski inženir Krištof Wirth (mimogrede omenjeno le eden mnogih, ki delajo okrog tega problema) o teledinamiki in svojih teledinamičnih poizkusih. Teledinamika, izvirajoča iz rezultatov brezžične telegrafije, hoče doseči učinkovanje mehaničnih sil na daljavo, t. j. gnati s pomočjo električnih valov brez druge zveze elektromotorje in druge stroje. Inženirju Wirthu se je posrečila teoretska in v marsičem tudi praktično docela rabna rešitev te naloge. Z majhnim brezžičnim »pošiljalcem« prižiga in ugaša Wirth brezžično oddaljene električne svetilke, izproži revolver, razstreli podmorsko mino, obrača krmilo čolna, ki plava na prosti vodi, goni vrtljak in ga obrne ali ustavi, kakor mu drago. Vsi poizkusi, ki jih je kazal pri svojem predavanju, so se mu posrečili brez izjeme. Kazal je tudi že na Wannskem jezeru svoj električni čoln, ki je izvajal sredi vode in brez krmarja razne manevre; top, ki je bil postavljen na tem čolnu, je izprožil Wirth z obrežja brezžično zgolj s pomočjo električnih valov. Da pa ne motijo njegovih naprav tuji, n. pr. sovražnikovi električni valovi, jim je izumil Wirth posebno avtomatično »prestavo«. Izumitelj pravi, da more s svojimi aparati brez težave opremiti torpedne in podmorske čolne ter jih voditi in streljati z njihovimi topovi, ne da bi se vozil sam na njih; zapreti more katerokoli pristanišče, s tem, da brezžično zapelje vanj v to pripravljeno ladijo in jo potopiti pred vhomom pristanišča s pomočjo brezžično izprožene razstrelbe. Vlak na voznji, ki mu ni več moč očez naznaniti (razdrtja proge, porušenja mostu itd.) lahko ustavi iz daljave, ako je opremljen z njegovimi pripravami. Rabnost Wirthovega izuma je neizmerno mnogostranska; vidi pa se takoj, da je najvaž-

Abadie kotiček.

Abadie, Pariz.

nejši njegov vojaški pomen. Kakor stoji avtomobilizem, zrakoplovstvo in letalstvo predvsem v službi militarizma, tako hoče tudi teledinamika nadomestiti v vojni človeka z mašino. Kdor ima le količkaj fantazije, vidi takoj, kaj se nam obeta: samostrelne strojne puške, baterije, ki sipljejo granate in šrapnele brez moštva, oklopnice, ki plovejo po morju brez posadke, in letala, ki mečejo bombe iz zračnih višav, ne da bi se izpostavljalo v njih življenje pilota nevarnosti rane ali smrtnega padca. Pred očmi nam vstaja slika generalnih štabov, ki bodo vodili bitke bodočnosti: sto inženirjev bo sedelo za električnimi mašinami, telefonska slušala na ušesih, ter vodilo borbo, ki se bo odločevala na tisoč in tisoč kilometrov daljave. Še tako velika armada jim bo podlegla brez rešitve; nič več ne bo odločevalo število čet, marveč le popolnost in spretna raba avtomatičnih električnih moril, proti katerim ostane napadalcu le eno — panika in divji beg. Toda razume se, da se opremijo s temi sredstvi vse države; in ko bo imela vsaka v roki brezpogojni pogin nasprotnika — takrat bo vojna nezmysel, ker se bo mogla končati samo z uničenjem obeh neprijateljev. Bela pasma človeštva bo zavladala nad vsemi barbarskimi narodi, kultura si bo z enim mahom osvojila svet do najzadnjega kotička; ljudstva pa si oddahnejo tisti dan kakor po morečem snu: česar niso zmogli nauki pleme-

Vodno vozilo z vrtljakom.

Pozor! Pozor!
Kavarna CENTRAL
 Ljubljana.

Vsak
 dan

KONCERT

!! Vso noč odprta. !!

Vsak mesec drugi umetniki. Vstop prost.
 Točna postrežba z najfinejšimi pijačami.

Z velespoštovanjem

Štefan Miholič, kavarnar.

Junaška Bolgarka prosi carja Ferdinanda naj zavzame Carigrad.

Zmede v Carigradu. Demonstracije pred porto.

nitih apostolov, niti dokazi filozofov, niti protest in solze žrtvovanih, to bo storjeno po zaslugah inženirske vede. Vsa preiskovanja neumornih znanstvenikov bo ovenčal njih najlepši uspeh, konec krvoprelitja, kncnc bratomorstva narodov, — in kakor arhangel na zmaju bo stal inženir, glasnik svetovnega miru, nad premaganim demonom klanja in oboroženega nasilja. — Sanjarija, kaj ne da? Bodj si! Toda Wirthovi poizkusi kažejo, da se hoče uresničiti.

ni malo ni treba siliti; pa tudi možje-domačini jih ne prezirajo za to. Gotovo žalostna morala; še žalostnejše pa je, da marsikateri Evropejec nima vzroka prezirati ubogega Eskima, ki da svojo ženo, hčer ali nevesto v najem...

Civilizacija in smrčanje. Potrjujejo se raziskavanja, da se še dosedaj ni slišalo, da bi divji narodi, t. j. neciviliziran človek-divjak, smrčal, ako spi. Divjak, ako bi ne spal v gozdu ali sploh na prostem tiho, bi prehitro postal žrtev zveri, ali drugih svojih sovražnikov. S civilizacijo se je to spremenilo. Nečisti zrak v naših spalnicah povzroča katarhalne posledice vsake vrste. Predvsem trpe posebno nosnice. Mesto da grejejo zrak na svojem potu v pljuča in zadržujejo nesnago, ki se nahaja v njem, se nosne zluznice zatečejo in zamaše in tako jame dober zraka, ki ne more skozi nos, uhajati skozi usta in začne vibrirati. Smrčanje dokazuje, da so usta spavajočega odprta in da njegov nos ni v polni meri sposoben za delo, za katero je odločen in da pljuča človeka trpe na negretem zraku. Dokazano je, da smrčanje

tudi zelo škoduje zobovju in istotako prehitro izpadanje las je v zvezi s smrčanjem.

Zastoj se jezite nad trgovci in blagom, ter govorite draginja je, da si človek ne more nič več kupiti. To govorjenje ne pomaga nič, če bodete še naprej kupovali slabo blago in pri trgovcih, ki Vam drago računajo. Prihranite si le tedaj kaj, ako bodete kupovali vedno v trgovini z modnim, manufakturnim in konfekcijskim blagom I. N. Šoštarič, Maribor, Gosposka ul. 5. V tej trgovini kupite vsako blago od 20 do 30 odstotkov cenejšee kakor drugod.

Književnost.

Vojska na Balkanu. 8. sešitek je ravnokar izšel, Pisan je v lahkem poljubnem slogu, za vsakega lahko umljiv in za vsakega, bodisi izobraženega ali priprostega človeka, enako zanimiv. Zelo lepe, raznovrstne ilustracije dajo delu še prav posebno veljavo. Cena vsakemu sešitku 40 vin. Naroča se delo v Katališki bukvarni v Ljubljani.

Ljubljanski Zvon, štev. 2. vsebuje: V. Mole: Iz dnevnika, Zimska noč in Romanca; M. Pugelj: Zemljica sveta; I. Petrovič: Entree; I. Ribičič: Da bi videl v dušo...; L. Pintar: O krajnih imenih; F. Albrecht: Modri sonet; Felicijan: Divji lovec; I. Kozak: Pierrot; R. Murnik: Hči grofa Blagaja (roman); književna poročila.

NOVICE.

Ljubljanska kreditna banka. V seji upravnega sveta od 7. t. m. se je odobrila čista bilanca za leto 1912. Čisti dobiček znaša 664.476·24 K (v letu 1911 484.240·28 K). Občnemu zboru, ki se bode vršil dne 5. III. t. l., se je sklenilo predlagati, izplačevati za leto 1912 6% dividendo (24 K — na delnico), 141.197·11 K dodeliti rezervnim zakladom, 14.724·57 K prenesti na novi račun.

En milijon osemstopenetdeset ločitev zakona. — V Novem Jorku se je sešla te dni komisija, ki ima nalogo sestaviti načrt postave glede ločitve zakona za vse Zedinjene države. Komisija je razpolagala z velikimi statističnimi podatki in konstatirala na svoje veliko začudenje, da je bilo zadnjih 40 let v Ameriki izvršenih 1.850.000 ločitev zakona. Zadnje leto je bilo v Zedinjenih državah 100.000 ločenih zakonov; šlo je pri tem za usodo 70.000 otrok. — V vsem ima Amerika rekord!

Žene na posodo. To praktično uredbo najdeš pri Eskimih vztočno od Victoria Islanda. Skoro vsaka žena in mnoga deklica je last belega najemnika za daljšo ali krajšo dobo. Mornarji, ki pridejo tja, si izposodijo za pogodeno plačilo v denarju ali blagu ženo, hčer ali zaročnico kakega Eskima. Ko ladja odplove, se vrne družica domov in — nihče je ne pogleda krivo. Ako prihaja mornar redno, po parkrat na leto ali vsakih par let v tiste kraje, se pogodi z možem ali očetom za gotovo letno najemnino, in dokler jo plačuje redno, mu je tudi „žena“ redno na razpolago. Ona ostane pri njem, dokler čaka ladja; ko napoči ura slovesa, se vrne k svojem. Mnogo ženskih ima že leta in leta svoje stalne najemnike. Najčudneje pa je, da pristajajo ženske radovoljno v to kupčijo in jih

Angleški lovci ob piramidah v Egiptu.

Trgovci, peki!

Drože (kvas) iz odlikovane slovenske tovarne drož IV. SUBAN, Trst, ulica Ceorgio Vasari 10, so dosegle dosedaj vsepovsod najboljši sloves. Naročajte pri narodni tvrđki, ki vam postreže po konkurenčnih cenah.

MARKO STOJAN:

Za svobodo in ljubezen.

Roman z Balkana.

Vse pravice pridržane.

III.

V zločinskem čaru.

Jerica ni mogla razumeti, kako se je zgodilo... In vendar je bilo res: sanje o sreči in ljubezni — razbite, srce — nalito z grozo in obupom do vrha, poslednja nada rešitve — izgubljena, izjalovljena...

Že drugi dan sta bila v Carigradu; ona in njen mož...

Njen mož?...

Globoka noč je ležala nad mestom sultanov. Umolknilo je bilo poulično upitje, umolknil krik čolnarjev na Zlatem rogu; že zdavnaj je bilo izlilo solnce svoje rdeče vino v morje. Sove so plavale neslišno po zraku, len veter je šumel med cipresami in sikomorami, in tuintam je zatulil pes — gladen carigrajski pes brez reditelja in gospodarja; njegovo tuljenje se je zategnilo v noči tem pošastneje, odgovorilo mu je tuljenje tovarišev po vseh umazanih ulicah — in zazdelo se je za trenotek, kakor da tuli ves Carigrad divjo, nerazumljivo pesem, polno blaznosti in bolečine. Nato je počasi zamrl ponočni zbor, in molk je zavladal nad mestom — turoben molk, ki je segal s svojim vznemirjajočim dihom v Jeričino sobo in ji davil srce.

Kod je hodil von Schratten?

Saj ga že od jutra ni bilo doma; sinoči pa je spal v sosednji sobi: porinil jo je v to tesno kletko, zaprl vrata in obrnil ključ...

Medlo je brlela majhna svetilka na vegasti mizici z umazanim pregrinjalom; rože na nesnažni, raztrgani tapeti so plesale v njeni bolni luči čuden, pošasten ples.

Poleg svetilke je stal lesen podstavek s komaj dotaknjeno večerjo; Jerica je parkrat poizkusila jesti, toda poleg čudnega okusa tuje jedi ji je branil strah, kakor da jo uklene zavžitje hrane do kraja in nerešljivo v spono prokletega življenja, čigar nesrečno bližino je čutila od trenutka do trenutka razločneje.

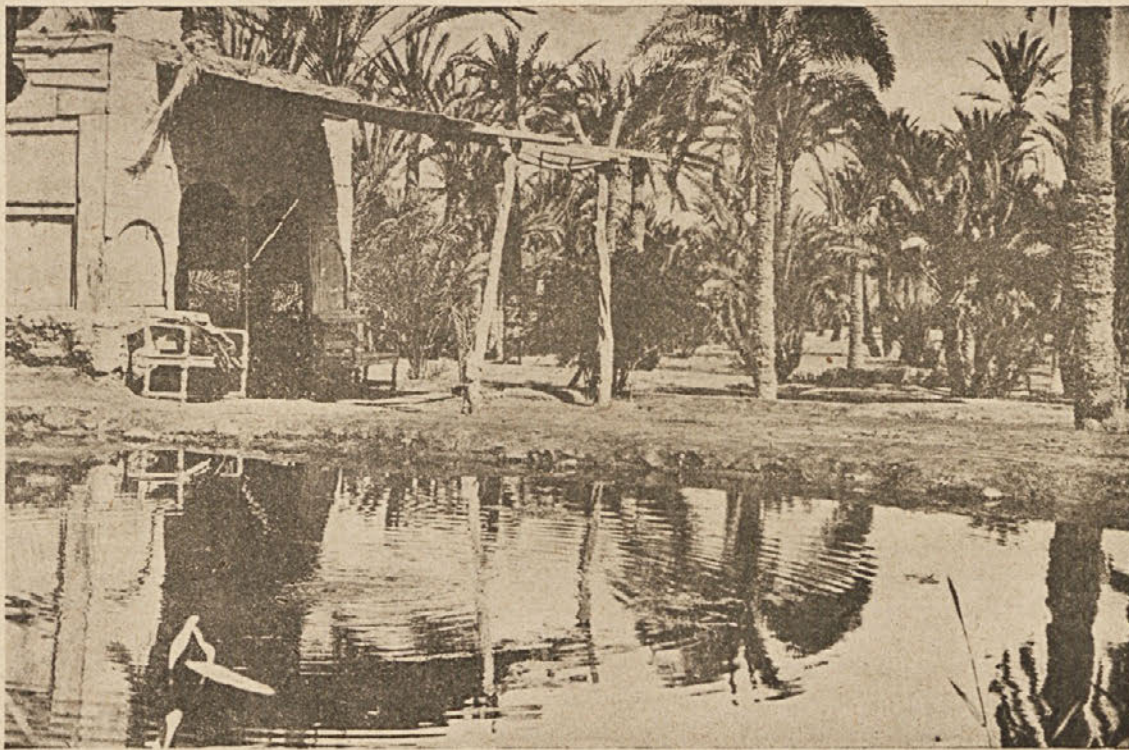
Bila je tam pečena jagetina, sladčice in krožnik s cigaretami.

Debela ženska s kuštravimi, črnimi lasmi in žoltim obrazom je bila prinesla

jedi že dopoldne. Zamomljala je nekaj v nerazumljivem jeziku in postavila pladenj na mizo.

Jerica je planila nehote mimo ženske na temni hodnik; takrat pa jo je objelo

Najstrašneje pa jo je morila zavest, da nima v sebi toliko moči, da bi se mu uprla; da bi zakričala na pomoč sredi ceste in opozorila nase ljudi. Vso silo ji je bil izsesal ta človek s svojim strašnim oče-

Pokrajina ob Nilu v Egiptu.

dvoje mišičastih rok. Brkat dedec enako žoltega obraza jo je dvignil ter jo vrgel na posteljo; furija se je zarežala s porogljivim glasom — ključ je zaškripal v vratih — in jetnica je bila zopet sama.

Toda plašila je ni toliko samota kakor grozne misli, ki so jo obhajale in tkale v njeni glavi odurno sliko — obraz krute, nezaslišane resnice.

Zdaj se je spominjala vseh tistih neverjetnih povesti o deklicah, zamamljenih z blestečimi obljubami ali poročenih po brezvestnih zločincih in odvedenih v tuje kraje... In slutila je usodo, ki jo čaka: trepetala je pred uro, ko pride kupec živega plena ter jo odvede v kak skrit brlog, kjer bo brez milosti izročena njegovi pohoti — ali morda celo vsem, vsem in vsakemu, kdor pride...

Torej je bilo vendar mogoče, da žive na svetu tako podli, propadli ljudje!

som, obdarjenim s tajinstveno oblastjo.

Ljubila ga vendar ni nikoli!

A drugi dan po tem, ko je prišel k Javornikovim na letovišče, jo je našel samo v hladnici na koncu vrta; čitala je. Von Schratten je prisedel in začel razgovor — kakor pač govore velikomestni gospodje z mladimi, neizkušeni deklicami. Med tem je začutila mahoma, kako srepo se upira vanjo njegov prodirajoči pogled. Bilo je kakor neviden curek moči, prepajajoče dušo in misli; in nehote je morala vzdržati ta pogled, iskati ga z lastnimi očmi ter mu nuditi odprto pot — vase, v globino svojega srca.

Zazdelo se ji je, da bi ta človek lahko storil z njo, kar bi hotel; ona se ne bi mogla, ne bi znala braniti...

„Prav rada se bova imela, gospodična,“ ji je dejal nazadnje. „Tako rada — vi niti ne veste! Ponoči in podnevi boste mislili name... Živeti vam ne bo brez mene... Ljubili me boste! da... že zdaj me ljubite...“

Kakor ukazi so zvenele njegove besede; podjarmile so njeno dušo in vse njeno bitje...

In vse, kar je mislila potem, kar je čutila, želela in počela — mari ji ni on narekoval vsega tega?

Bilo je, kakor da ji polaga v dušo silne kali, iz katerih poganja vse, kar misli, čuti in dela.

Jerica je zapadla pogubonosni moči sugestije!

Spomnila se je, kako ji je rekel tisti dan, preden je prosil očeta za njeno roko: „Ako te oče ne da radovoljno... potem pojdeš z mano — skrivaj — z mano, ker ne moreš živeti brez mene... pojdeš, kamor bom hotel — na konec sveta...“

O, kako prav je imel Ivan, ki je prosil, besnel in grozil, naj je ne dado temu tujcu, Nemcu — nje, kmetske deklice, ki ne bi bila nikdar popolnoma srečna ob njegovi strani, niti če je najboljši človek na svetu!

Če bi bil Ivan vedel, zakaj ljubi Jerica Schrattena!

Nastopila sta ženitovanjsko potovanje... Kako čudno jo je izpreletelo, ko je zapazila, da se vozita v drugo stran:

Pokrajina ob Nilu v Egiptu.

proti Zagrebu, namesto proti severu — v Pariz!

Tiho, boječe ga je vprašala, kaj pomeni to . . . On pa je odložil mahoma vso gladko nežnost, ki ga je odlikovala

„En skok tu dol . . . en sam . . . to je rešitev! . . .“ so zamrmrale ustnice. Obnem pa se je stisnila siroti duša v zavesti, da nima moči storiti tega, ker ve, da ne sme — da on ne pusti . . .

žolta babnica . . . Jerica je zlovoljno stresla rame in se obrnila proč, dokler se niso oddaljili njeni drsajoči koraki.

Nato je naglo zapalila cigareto, vrgla obleko raz sebe in legla v posteljo. Enkrat še spati — spati, da se vsaj za trenotek spočije izmučena duša. Saj to je vedela, da se ji tu, v tej hiši, ne zgodi nič zalega; ljudje čuvajo blago, ki je namenjeno, da se proda za drago ceno!

Omamen vonj se je dvigal iz cigarete — čuden, omamen vonj. Zavilo je možgane kakor božajoča tenčica, bohotne slike so se dvignile v mislih . . . Daljna, opojna godba se je oglasila tam nekje; revna soba z zamazanimi tapetami se je izpremenila v palačo, leskečo se zlata in dragih kamnov . . . Po dvorani so se sukali vitezi — vrvel je ples prelestnih plesalk . . .

V tobaku je bil hašiš, opojni sok konoplje, s katerim se omamljajo orientali.

Čez dolgo se je zadelo Jerici, da se hočejo razbežati podobe njenih sanj. Sijajna dvorana se je odmikala v daljo; pred Jerico je ostal samo obraz gospe v bogati halji — čutila je, kakor da bi jo nekdo obračal — nato je s trudom odprla trepalnice, težke kakor svinec . . .

Tisti hip so se zaloputnila vrata; zaskripal je ključ, in zlobni grohot rumene starke se je začul s hodnika.

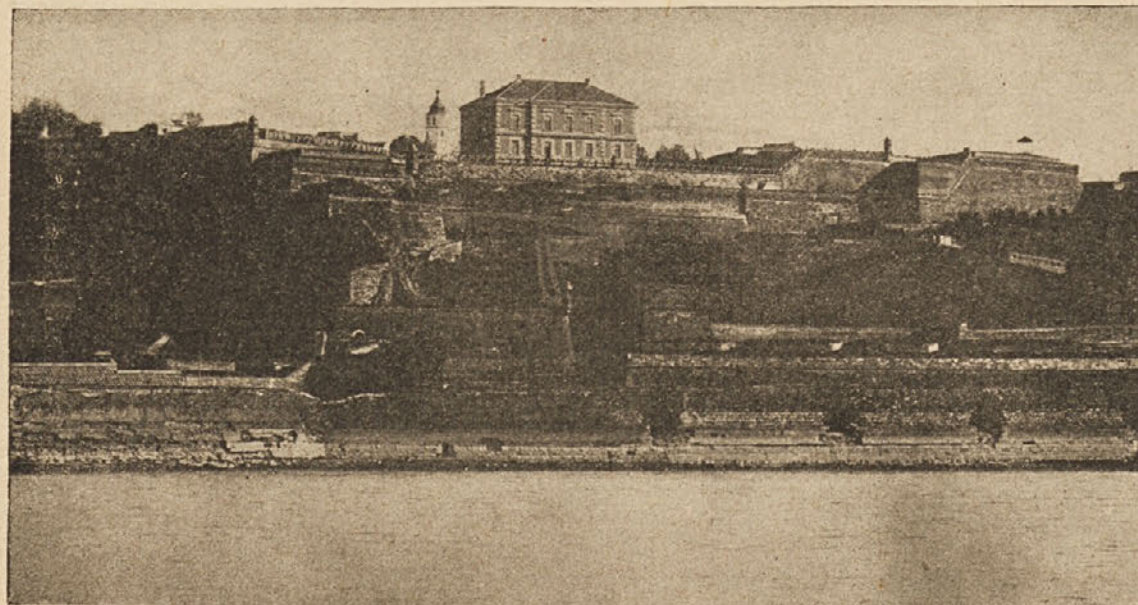
Tako mrzlo je bilo . . . Jerica je pogledala po sebi; val gorke rdečice ji je udaril v lice in vzkrilnila je od groze.

Bila je gola, kakor jo je Bog ustvaril: njena obleka je bila izginila . . . a na stolu poleg postelje so ležala turška ženska oblačila!

IV.

Lovci na sledu.

Kmalu potem, ko je sedel Ivan na zagrebškem kolodvoru v vlak, ki ga je imel popeljati za prijateljem in izgubljeno sestro, je izprevidel jasno, da se zdaj začneja zanj življenje prigod in doživljajev. Se preden je postavil nogo v voz, je začutil tuintam oči, ki so ga motrile skrivaj z ostro po-

Trdnjava mesta Belgrada.

dotlej; osorno jo je pogledal s svojimi čarobnimi očmi, udaril jo je z zmagujočim pogledom in ukazal kratko:

„Molči!“

Bilo je v Zagrebu, na terasi restavracije. Sedeli so pri obedu, von Schratten, ona in tuj gospod, ki ga je srečal „slučajno“: grof Pekmesics, kakor ga je predstavil von Schratten . . .

Takrat jo je izpreletela groza, ne da bi sama vedela zakaj; govorila sta ogrsko, muzala se drug drugemu in jo pogledovala po strani . . . Enkrat, ko je padlo v razgovor mimogrede par nemških besed, je razložila:

„Frisch, jung . . . prima Ware . . .“ (Sveže, mlado . . . blago prve vrste).

In takrat se ji je posrečilo, da je začela premišljati sama pri sebi, ugibati in trepetati . . .

Takrat je našla neopažen trenotek, da je pomočila mezinec v mleko in napisala tajno pismo na list iz Prešernovih poezij, ki jih je nosila pri sebi.

In na dolgi vožnji od Zagreba do Zemuna je sklenila porabiti prvo priliko, da poizkusi poslati bratu vest o sebi; zdaj je čutila jasno, da mož nima poštenih namenov. Kako se je razveselila na zemunskem kolodvoru, ko je spoznala v neznanem občudovalcu Dušana Jurišića, bratovega prijatelja, o katerem ji je Ivan toliko pripovedoval in čigar fotografija je stala v rezljanem okvirčku na njegovi mizi. Kakor blisk ji je šinilo po glavi: on bo spoznal bratovo sliko — morda ugane, da je namenjeno njemu — ali pa se mu vsaj posreči, opozoriti ga — nemara se mi približa, in morda — morda! — morem takrat prelomiti zlokobni čar, ki me prikleplje k von Schrattenu . . .

Izginil je Zemun, izginil Jurišić — kalna megla brezupja in neopredeljenih bojzani je obdala Jerico od vseh strani.

Bog ve, ali najde brata njena poslanica?

In če ga najde — ali se bo spomnil in prihitel za njo?

Če se spomni — ali jo najde v daljni tujini?

In če jo najde — ali ne bo že zdavnaj prepozno? . . .

Prepozno! . . . Oh, rajša umreti kakor to! . . .

Jerica je stopila k oknu. Tesno dvo-rišče je zijalo pod njo kakor črn prepad brez dna.

Lasje so se ji razpletli in se usuli po ramah. In mahoma sta se ji ulila po licih dva vroča, tešilna potoka solz. Jerica se je vrgla pred posteljo na kolena in plakala dolgo, dolgo . . .

Nato je zastrmela v medlo luč, poigravaje si z zlatim pramnom svojih las, ki ji je bil zdrknil med prste. Danes — danes prvokrat se ji je bila zasvetila misel:

„To se razume, da ima nepoštene namene . . . Poročena sem mu, on pa se vede, kakor da bi bila tujka . . . Se ve, nedotaknjenemu blagu je cena višja . . . Gorje mi!“

Izkusila se je pomiriti z molitvijo. Poiskala je v ročni torbici droban rožni venec, spomin nepozabne ranjke matere, in ga je začela prebirati med prsti . . . Toda v njeni duši ni bilo tistega miru, ki dvigne misel nesrečnega k Bogu.

Zemun na avstrijsko-srbski meji.

Zdajci je vstala in stopila k mizi. Zapeljivo so se belile cigarete na malem krožniku.

Jerica jih ni pušila še nikoli . . .

Nekaj je zaškrtalo pri vratih. Bila je linica, skozi katero je pogledala včasih ona

zornostjo ter se skrile, kadarkoli je hotel prestreči njih pogled. In ko je sedel v kopeju drugega razreda, ni dvomil več nič malo, da je opazovan.

„Preglasno sem zahteval listek do Belgrada“, je zamrmral sam pri sebi . . .

Tajna policija in mreževje konfidentov je že od pamtiveka univerzalni lek, s katerim si preganja avstrijska vlada strahove slabe vesti; nikjer pa ni ta špecialiteta v tako bohotnem cvetu kakor na Hrvaškem. Ako se mudiš kot tujec v Zagrebu, ali če je znano o tebi, da si pogledal katerikrat, kakšen je svet tam onostran Donave in črnožoltnih kolov, ne moreš biti prepričan niti v svojih najintimnejših opravkih, da ne pazi nate vsegaveden nos in vseslišoče uho...

Ivan Javornik je posnel po zunanosti svojih treh sopotnikov, da sta dva med njimi Juda; brez preneha sta gobezdala po nemško, obdajaje se z gosto meglo tiste vonjave, ki varuje sinove Izraela že od nekdanj bližine spodobnih ljudi.

Tretji je bil rdečelas možiček z nanosnikom in pristriženimi brki; gledal je sila prijazno, in videlo se mu je na obrazu, kako rad bi se spustil v razgovor z našim rojakom.

Prilika se je ponudila. Ivan, naveličan izraelskega parfuma, je izvelkel cigareto, da vsaj nekoliko razkuži dušljivi zrak.

Rdečelasec je bil bliskoma pri roki s švedskimi užigalicami.

„Hvala lepa,“ je dejal Ivan vljudno in kratko.

Toda mož se ni dal oplahiti, in tako se je vendarle razplel razgovor.

Odkod da je? Ah, Slovenec! To ga veseli: Slovenec i Hrvat, na uvijek bratu brat... In potrebno je, prav potrebno, da se združimo še vse tesneje, posebno v današnjih časih, ko ravnajo z nami kakor svinje z mehomo...

Izprevodnik je prišel šcipat listke in prekinil rdečelasca v njegovem gostobednem ščebetanju. In zdaj se je zgodilo nekaj čudnega; Ivan, ki mu je bila dala narava sokolje oči, je opazil takoj.

Rdečelasec ni pokazal nikakega listka. Pač pa je ostro pogledal izprevodnika in napravil z roko čudno gesto, ki se je zdela kakor domenjena. Nato je pogledal bliskoma okrog sebe, kakor da bi se bal, ali ga ni kdo zalotil.

Izprevodnik je pomežiknil, dvignil roko malomarno k pokrivalu ter odšel.

Nočilo se je. Vlak se je sopihaje bližal Sisku. Rdečelasec pa je silil neprestano v našega rojaka; in človek bi bil sklepal po njegovih besedah, da ga zanima na vsem svetu zgolj politika in nobena druga reč.

„Cujte,“ je rekel naenkrat, mežikaje z zvinitim očescem izza nanosnika, ter se sklonil prav tesno k Ivanu. „Ali se vam ne zdi, da bi bilo najboljšje, ako bi se mi vsi... saj veste, Jugoslovani skupaj... no, saj me razumete — ali ne?“

Njegov pogled je obvisel vprašujoče na Ivanovem obrazu.

„Razumem,“ je rekel Ivan z mirnim glasom. „Toda stopiva malo ven — že prej sem vam mislil zaupati nekaj važnega — tajnega...“

Od strani je prestregel zmagoslavni in škodoželjni blisk, ki se je zasvetil v rdečelascevih očeh pri teh besedah. Stopila sta na hodnik; skozi široka okna je temnela noč, in le tuintam jo je prebodla daljna lučka. Ivan je spustil najbližje okno in prijel možičlja za rokav:

„Poslušajte, človek božji. Hotel sem vam zaupati važno skrivnost, da pri nas ne rasto kalini, kakršne vi lovite. Kdor se spušča v politične razgovore z ljudmi, ki se vozijo brez listka in dajejo izprevodniku tajna znamenja, je večji tepec nego jaz. Če bi vas pa vseeno mikalo ostati v moji družbi in nadaljevati ta pomenek... ali mi zaupate, da vas vzdignem za vrat in vas treščim tu skoz kakor mačko?...“

To rekši, se je obrnil, vrnil se na svoj prostor in se pogreznil v zadovoljnost človeka, ki ve, da je storil prav.

Rdečelasec je segel po svojo ročno torbico in izginil; tudi Juda sta izstopila nekje...

Zasvital se je dan. V rosnem jutru je zelenela brezmejna ravnina, razlivajoča se kakor morje od obzorja do obzorja.

Ob rohenju vlaka je mahoma preplavila Ivanovo srce otožnost. O, ti planjava — kakor morje hrepenča in čakajoča, da bruhne tvoj vihar! Ti črna zemlja, rodovitna in vsega zmožna, ječeča pod zatiralčevno peto...

In vendar — kje je bila meja med to zemljo in med domovino?

Ivan ni čutil; in prav zato se mu je stisnilo srce še bridkeje.

„Ali ni tam in tukaj ena sama domovina, spojena po našem skupnem trpljenju in ponižanju — neodrešena devica, poročena tujemu dušekupcu?“

In že ni mogel več ločiti Jeričine usode od gorja vsega tega izdanega ljudstva. Tako podobno se mu je zdelo oboje; in tudi Dušan, brat od onostran Donave, je imel svoje mesto v tej primeri — pripravljen, pomagati mu z vsemi silami in žrtvovati se za skupno, srečno in svetlo bodočnost.

Vlak pa je bobnel — čuj, ali ni grmel z železnimi besedami:

„Pride čas!... Pride čas!... Pride čas!...“

Zemunski most!

Kakor vihar je popadlo Ivana tisto strašno in bliskovito čustvo, ki ga okusi pač vsak Slovenec, kadar ga pripelje tukaj železni vranec na srbsko obrežje Save.

Zmožnost dojenja

se spodbuja, normalen razvoj in zdravje dojenčkovo pospešuje, če se rabi „GALEGOL“. Vpliva ugodno na množino in kakovost mleka. Mleko se pomnoži za 33-50%. Dojenčki pridobivajo praviloma na teži in se izvrstno razvijajo. — Ima prijeten okus, se rad topi v vsakršni tekočini in zadošča ena pušica za 20 dni.

Cena 3 K.

Glavna zaloga v lekarni B. Fragner, Praga, vogal Nerudove ulice. Zaloga v lekarnah. Kjer se ne dobiva, se pošilja franko po pošti proti vpslatvi K 3-70 ena pušica, K 6-72 dve pušici, K 9-72 tri pušice, K 12 — štiri pušice.

Sukneno blago

za moške obleke se kupi najbolje pri

R. Miklauc

v Ljubljani.

Velika izbira. Zanesljive cene. Na zahtevo se tudi izdelovanje oblek preskrbi.

Tehnikum Mittweida.

Ravnatelj: Prof. A. Holz. Kraljevina Saška. Višji tehniški zavod za električno- in strojnотehniko. Posebni oddelki za inženjerje, tehnike in delovodje. Električni in strojni laboratoriji. Učna tovarna — delavnica. Najstarejši in najbolj obiskovani zavod. Program itd. brezplačno pošlje tajništvo.

Najboljše čevlje

domačega in tovarn. izdelka priporoča domača trvdka Fr. Železnika nasl., Pod Trančo (pri Zlatorogu).

— Postrežba solidna. — Cene nizke. —

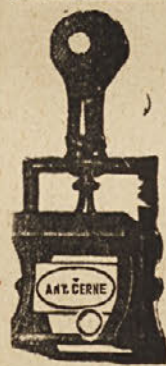
Za vsa v svojo stroko spadajoča dela se priporoča

I. ZAMLJEN

čevljarski mojster

Ljubljana, Gradišče št. 4.

Zaloga izgotovljenih čevljev ter izdelovanje gorskih in telov. čevljev.

Stampilije

vseh vrst za

urade, društva, trgovce itd

ANTON ČERNE

graver in izdelovatelj kavčukovih stampilij

Ljubljana, Stari trg 20

Ceniki franko.

Iv. Ravnihar

urar in trgovec z zlatnino

:: in srebrnino ::

Ljubljana, Sv. Petra c. 44.

Za vsako pri meni kupljeno kakor tudi popravljenjeno uro jamčim eno leto.

Lastna delavnica za popravila in vsakršna nova dela.

Čuvajte se peg!

Vaše obličje

bo krasno, čisto in fino kakor alabaster. Pike, pege, izpuščaje, rdečico obličja in nosu, sive in rumene lise in vsak neprijeten nedostatek odstrani zamamčeno v 6 dneh „Vladicca balsamin“. Steklenica K 2-50. Rationell bals. milo K 1-20. Učinek je opaziti že po enkratni rabi.

Neprijetne dlačice

z obličja in rok odstrani trajno in brez bolesti v 3 minutah edini zamamčeno neškodljiv „Sattygmo“. Steklenica K 2-50

Bujno polnost-krasno

oprse

doseže vsaka slabotna dama v treh tednih. Učinek zamamčen. Neštevilni zahvalni in priznalni dopisi zdravnikov in dam so na razpolago. Uspeh se vidi že v 6 dneh. Edino krepčilno in osvežujoče sredstvo. Cena 1 steklenice univerzalnega sredstva Et-Admille z navodilom 5 K. K temu posebni kremni izvleček „Vladicco“. K 2-.

Nikako izpadanje las, nikake luskin!

Poarine lasna mast

oživlja in krepki lasne korenine tako, da se lasje in brki krepijo in dobivajo krasno rast. Uspeh zamamčen. Lonček 4 K, manjši 2 K. Prodaja in razpošilja edino ord. kosmetični laboratorij

W. Havelka, Praga-Vršovice št. 752.

Tisoč in tisoč priznanj in zahval.

(Pozor na razna iz tujine priporočena slaba in draga sredstva.) Za uspeh naših izdelkov se jamči.

Obnovite naročnino!

Slovanska zemlja, gruda brata po misli in krvi — zemlja svoja, svobodna, od nikogar ne teptana!

Prvikrat v življenju se mu je odgrnila zagonetka svobode... In kakor mali otroci, ki so si nedolžni in odkritosrčni ter ne umejo prikrivati genotij svojega srca, je začutil mahoma, kako ga davi v grlu nekaj sladkega in bridkega obenem.

Komaj mu je še ostalo časa, da je segel po rutico in obrnil lice proti oknu: zaplakal je kratko in tiho, a krčevito, vroče — kakor žalostno dete v materinem naročju...

Toda že se je ustavil vlak na pragu bele prestolnice srbskega kraljestva.

Ivan je skočil z voza kakor preroben — kakor da stopa v nov, preustvarjen svet. Nič več plahosti ni bilo v njem, nič več dvoma; tako silno je vrela v njegovih prsih radost neizmerne oddahnjenosti.

Svobodna zemlja — zemlja volje in ponosa! Šele tu se je zavedel naš prijatelj, da vera v moč in pogum premoreta vse...

Hitel je z drugimi proti izhodu. Zdajci pa mu zastavi pot širokopleč moški, udari ga po rami in zakliče glasno:

„Kam, brate? Iščeš Jurišiča?“

Osuplo se je ustavil Javornik in pomeril inoča z očmi. Bil je rjav, brkat in srednje velike postave; oči so mu zrle prosto in resno. Kar nekako nasprotovala je njih dobrohotnost ogromni brazgotini, ki je klala levo stran obraza v dvoje nenakih polovic.

„Ta je bil že tam, kjer treso svinčene češplje!“ je dejal Ivan sam pri sebi in potrdil tujčev vprašanje.

„Poslal me je čakati,“ je velel mož z debelim basom. „Jaz sem Jovo Pazarac,“ je dodal, videč, da motri Ivan njegovo postavo z vprašujočim očesom, od srbske kmetske kučme pa do opankov na nogi.

„Če hočete, pojdeva takoj k Belemu orlu.“ Naš prijatelj se je naglo sprijaznil s preprostim spremljevalcem, ki ga je odlikovala jakost v besedah in gibanju, lastna po navadi ljudem, ki žive mnogo v vihran in svobodi.

Dolgo sta korakala po okroglem kamenju belgrajskega tlaka, po stranskih, polturških uličicah, čez krasne, velikomestne krazije in zopet po neravni stranski cesti, preden sta se ustavila pred enonadstropno hišo dokaj starikave zunanosti. Čez vse pročelje se je razpenjal napis v velikih črnih pismenih: Hotel pri „Belem

orlu“ — nad vrati pa je visel izpran pločevinat izvesek z naslikanim belim orlom, ki je držal med kremplji ogromen handžar.

„Beli orlu“ se prištevata tistim belgrajskim prenočiščem, v katerih gost ne sme pričakovati zapadne-evropskih udobnosti, ki pa jim vendar ne manjka zvestih gostov. Znan je bil v časih naše povesti zlasti četnikom, mudečim se v prestolnici po narnih in nevarnih pohodih v Staro Srbijo in Makedonijo. Takšen četnik ali komita, kakor veli običajna srbska beseda, je bil tudi Jovo Pazarac, ki je čakal Ivana na kolodvoru.

V pritličju „Belega orla“ je krčma z dvema sobama; prva, na ulico, je namenjena tujcem in zbog tega večinoma prazna. Druga, ki gleda na dvorišče, je majhna in tesna, zato pa tudi polna običajnih zvestih gostov, pomenkujočih se tiho ob rakiji ali čaši ognjevitega temnordečega vina, ali pušičih zamišljeno svojo cigareto k izborni turški kavi, ki jo donša strogooki krčmar.

Namenjena je samo njim; tuj človek, ki je pomotoma zašel vanjo, se je vrnil že nekaterikrat hitreje, nego so ga nesle lastne noge... Saj ima vsaka krčma svoje tajnosti; a malokatera jih skriva toliko kakor „Beli orlu“ pod svojimi perotni.

NESTLÉ-JEVA
moka za otroke

Popolna hrana za dojenčke, otroke in božnike na želodcu.

Vsebuje pravo planinsko mleko.

Škatlja K 1.80 v vsaki lekarni in drogeriji.

Poskušnje Nestléjeve moke za otroke se dobivajo popolnoma zastonj pri Henri Nestlé, Dunaj I., Biberstrasse 82.

Prilika za nakup!

30.000 par. vis. čevljev na zatego!

3 pari visokih čevljev na zatego za le K 14.75

po podobi, iz samega najboljšega usnja, z dobrimi vzvun štrlečimi pravimi podplati. Ker je bilo teh 30000 parov čevljev namenjenih za balkanske države, so mi zaostali zaradi vojne. Prodajam jih zaradi tega pod izdelovalno ceno 3 pare moških ali ženskih čevljev na zatego iz najboljšega usnja vsake številke in velikosti za le K 14.75. Za naročbo zadostuje napoved številke ali mere v centimetrih. Razpošilja po povzetju Prva kršćanska izvozna hiša za čevlje.

Franc Humann, Dunaj II., Aloisgasse 3/76.

Čestiti naročnike prosimo vladno, da nas dalje priporočajo.

En trenutek

zadostuje, pa se prepričate o moji posebno ceni ponudbi:

Velblodovina imit.: posteljni koci 1 kg težki	le K 2-50
Volneni koci, zeleni z robom 1 kg težki	le K 3-
Maršalski koci, prst debeli 2 1/4 kg težki	le K 5-40
Volneni koci, zeleni, prst debeli 2 1/4 kg težki	le K 6-
Angleški čisto volneni, ostanke 2 m dolgi	le K 5-80
Pepita, ostanke, 5 m dolgi	le K 6-45
Ceviot, ostanke 4 1/2 m dolgi	le K 8-95
Atlasast barhent, ostanke 6 m dolgi	le K 5-90
Tkanine ostanke, izvrstni 10 m dolgi	le K 5-15
Sifon, ostanke, izvrstni 10 m dolgi	le K 5-
Delen, ostanke, pralni 6 m dolgi	le K 3-80
Rips, ostanke, pralni 6 m dolgi	le K 5-80
3 sortirani barhenti, ostanke 2 1/2 m dolgi	le K 7-15
20 m ostanokov pralnih barhentov in pralnega blaga	le K 9-90

Presenečen

je vsak gospod, ki naroči vsaj 3 m ostanokov blaga za K 7.60 ali najboljšo ostanke le za K 10.—

Razpošilja se po povzetju za višje zneske nego K 20.— franko. Nikakršen riziko. Za blago, ki ne ugaia, denar nazaj.

Razpošiljalno podjetje Rudolf Lichtner, Leitmeritz 26.

Zahtevajte ilustrovani cenik zastonj in franko, ta vsebuje štiri dragocene brezplačne premije.

Avtomatična past!

Za podgane K 4.—, za miši K 2.40, ujame brez nadzorstva do 50 komadov v eni noči. Ne zapuste nobenega smradu in se zopet same nastavijo. Past za šurke edina te vrste, na katero se ujame na tisoče šurkov v eni noči, a K 2.40. Povsod najb. uspeh. Pošilja po povzetju Franc H u m a n n, Dunaj, 2. Bezirk, Aloisgasse 3. — Mnogo pohvalnih pism. Pred manj vrednimi ponarejanji se svari. V c. in kr. vojaških skladiščih v uporabi. Telefon 23.446.

Izprašani optik FR. P. ZAJEC
:: LJUBLJANA, Stari trg št. 9. ::

priporoča svoj dobro urejeni

optični zavod

očala, ščipalca, daljnogleda, toplomerje i. t. d.

Nadalje priporoča svojo veliko zalogo švicarskih ur, zlatnine in srebrnine, gramofone od 25 K naprej tudi na mesečne obroke.

Ploščice vseh vrst in v vseh jezikih do K 2.50 naprej. Ceniki brezplačno —

Ivan Jax in sin

Ljubljana, Dunajska cesta 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev, koles, pisalnih strojev in strojev za pletenje (Strickmaschinen).

Brezplačen pouk v vzgojni.

Tovarna v Lincu ustanovljena 1867.

Zahtevajte cenik, ki ga dobite brezplačno in poštne prosto.

HLAPEC

star 28 let, zmožen obeh deželnih jezikov v govoru in pisavi išče primerne službe hlapca ali fikajerja v Ljubljani ozioroma v drugem mestu. Ponudbe z navedbo plače naj se blagovoljivo poslati do 20. februarja t. l. na naslov „Štajersko št. 30, pošta Hrastnik. Poštnoležje“.

Najmodernejša lasna dela se izdelujejo v frizerskem salonu

And. Rojic

Trst, Acquadotto 20.

Naročila izven Trsta po vzorcu so točna, gotova in po zmerenih cenah.

Kinematograf „Ideal“ na Franc Jožefovi cesti v Ljubljani ima jako zanimiv spored, same dobre, zelo učinkovite privlačne resne in šaljive točke.

Gospodarstvo. V današnjih, skrajno kritičnih časih, ko vsakdo vzdihuje radi neznoze draginje ter se boji prihodnosti, ne bo odveč, ako nasvetujemo, da bi bilo mogoče temu zlu odpomoči v največih slučajih le z življenjskim zavarovanjem preskrbeti si za starost lep kapital in v slučaju svoje prezgodnje smrti obvarovati družino bede. Posebno prikladna in priporočljiva so tudi zavarovanja za doto otrokom. Tozadevno nudi zlasti banka „Slavija“ s svojimi nizkimi ceniki in najraznovrstnejšimi načini največje ugodnosti. Zavarovanje pri njej je radi tega velikanskega pomena, ker razdeljuje ves čisti dobiček zavarovancem, ki ga je že izplačala 2.733.740.70 K. Vsa pojasnila daje dragevolje generalni zastop bank „Slavije“ v Ljubljani.

Velikonočne in vse druge vrste

:: RAZGLEDNICE ::

dalje vsakovrstne

:: TISKOVINE ::

kakor tudi

TRGOVINO S PAPIRJEM

na debelo in drobno priporoča najceneje

L. Pevalek, Ljubljana.

Ženitna ponudba.

27letni mladenič simpatične zunanosti s stalno letno plačo pri železniškem podjetju, se želi poročiti z gospodično od 18 do 23 let, prijetne zunanosti neomadeževane preteklosti, dobrega srca, ki ima veselje do gospodinjstva ter nekaj gotovine. Ozira se le na resne ponudbe, katere naj se pošiljajo do 10. marca s sliko na upravnitvo tega lista pod „Izvoljena 1913“. V neugodnem slučaju se slika in pismo vrne. Tajnost zjamčena

Agitirajte in pošljite naročnino!